

החוק שיפגע בזכויות הנכים

ייתכן שיוזמי החוק יודעים טוב יותר מאלפי לקוחות ועשרות ספקי שירות מה טוב, אך סביר הרבה יותר שההפך הוא הנכון, והצעת חוק, שבאה להיטיב, תמנע בסופו של דבר מאלפי מבוטחים, ובהם גם הנזקקים ביותר, לממש את זכויותיהם הרפואיות

17:56 | 19.08.2014 | מאת: יוסי שפיגל

הכנסת דנה באחרונה בהצעת חוק שלפיה יופחת בכ-60% שכר הטרחה בגין סיוע למימוש זכויות רפואיות מהמוסד לביטוח לאומי. לכאורה זוהי בשורה צרכנית. אחד מיוזמי ההצעה אמר בדיון בכנסת כי "תכלית הצעת החוק היא להבטיח שמרב הקצבה לאדם נכה או אשה שנפגעה יגיעו לכיסם. לא ניתן לכוחות השוק להחזיר אותנו לג'ונגל".

למרות הכוונות הטובות של יוזמי ההצעה, נראה שהחוק יביא להרעת מצבם של הנזקקים לסיוע למימוש זכויות רפואיות, שלא יצליחו בתעריף החדש למצוא גוף רציני שייתן להם סיוע כזה, או שיקבלו סיוע ששווה פחות משום שישלמו פחות. בענף שוררת כעת תחרות עזה: חיפוש מהיר באינטרנט מאפשר להגיע לעשרות עורכי דין ולמספר רב של חברות למימוש זכויות רפואיות, רואי חשבון, יועצי מס וסוכנויות ביטוח שפועלים בענף - ולבדוק מה כל אחד מהם מציע ובאיזה מחיר. לצדם פועלים גופים התנדבותיים שמספקים סיוע בחינם. מכיוון שנותני השירות גובים כיום תשלום רק על בסיס הצלחה כאחוז מהקצבאות המתקבלות, יש להם תמריץ חזק להיות יעילים ולהביא את התמורה המיטבית. הפחתה של כ-60% בתעריפים בענף תחרותי, שבו אין לספקי השירות שומנים מיותרים, חייבת להביא לקיצוץ חד בשירות, אם בכלל ניתן יהיה לקבל אותו. הספקים שיצליחו לשרוד יסרבו לשרת לקוחות שהסיכוי שלהם לקבלת קצבאות נכות קטן, והם ישקיעו פחות שעות עבודה בטיפול בלקוחות שכן יצליחו לקבל שירות, וכך יקטן הסיכוי לקבלת קצבאות מהביטוח הלאומי. אנשים משכילים ועשירים יוכלו אולי לדאוג לזכויותיהם בכוחות עצמם, אך החלשים יותר, אלה שנזקקים באמת ואין ביכולתם להתעמת עם הרשויות — יפסידו.

נכון, כוחות השוק אינם מובילים תמיד לתוצאה הטובה ביותר, אך כאשר הכנסת אומרת לאלפי צרכנים ועשרות ספקי שירותים "אינכם יודעים מה טוב לכם — אנחנו נקבע זאת עבורכם", התוצאה עלולה להיות גרועה בהרבה. כאשר בשנות ה-70 החליט הממשל האמריקאי להגביל את מחיר הגז הטבעי כדי להגן על הצרכנים, נוצר מחסור חמור בגז, ובתי ספר נסגרו בחורף מפאת היעדר יכולת לחממם. הגבלה על מחיר החשמל לצרכנים בקליפורניה, במקביל להתערבות אחרת בשוק החשמל, הביאה להפסקות חשמל ארוכות בתחילת שנות ה-2000 ולפשיטת רגל של שתי חברות החשמל הגדולות במדינה. הגבלה על מחיר מכוניות חדשות בוונצואלה הביאה לכך שמכוניות משומשות יקרות יותר ממכוניות חדשות, משום שכמעט בלתי אפשרי להשיג מכוניות חדשות במחיר הנמוך שנקבע.

דוגמאות אלה ממחישות את הסכנה שבהתערבות בשווקים. ייתכן שיוזמי החוק יודעים טוב יותר מאלפי לקוחות ועשרות ספקי שירות מה טוב, אך סביר הרבה יותר שההפך הוא

הנכון, והצעת החוק, שבאה להיטיב, תמנע בסופו של דבר מאלפי מבוטחים, ובהם גם הנזקקים ביותר, לממש את זכויותיהם הרפואיות. מן הראוי שחברי הכנסת יהיו צנועים יותר כשהם באים להמיר את כוחות השוק בשיקול דעתם.

הכותב הוא מרצה בפקולטה לניהול באוניברסיטת תל אביב